

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «**Мікроекономіка**»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (право)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 7 від 30.08.2023р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 8 від 29.08.2023р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол № 7 від 29.08.2023р.

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін
Протокол № 2 від 29.08.2023

Розробник:

Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат наук з державного управління, доцент **Дементов В.О.**

Рецензенти:

1. Викладач вищої категорії Сумського фахового коледжу економіки і торгівлі,
кандидат економічних наук, доцент **Онiщенко М.Л.**
2. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук, доцент **Виганяйло С.М.**

1. Загальні методичні вказівки

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є поведінка індивідуальних господарських суб'єктів і механізм прийняття ними рішень в різних ринкових структурах для досягнення мети в умовах обмежених ресурсів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування знань про закономірності поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, оволодіння універсальним інструментарієм прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення вибору за наявності обмежених засобів і альтернативних можливостей, знання принципів раціональної поведінки економічних мікросистем у ринкових умовах, знання термінології і основних прийомів мікроекономічного аналізу, методики виконання техніко-економічних розрахунків, зв'язаних з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки мікросистем у ринкових умовах.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» полягають у визначенні місця мікроекономічної науки в суспільстві, розкритті її головних задач і понятійного апарату, висвітленні основних методів і моделей мікроекономічного аналізу, розгляді проблеми порушення умов існування загальної рівноваги, так званої неспроможності ринку, з огляду на ефективність та справедливий розподіл благ і доходів, що потребує певної конкурентної і соціальної політики з боку державної влади, ознайомленні з основними механізмами державного втручання в роботу ринків.

2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

2.1. Денна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр №4							
Тема № 1. «Предмет і задачі мікроекономіки»	10	2		2		6	Залік
Тема № 2 «Попит, пропозиція, їх взаємодія»	10	2		2		6	
Тема №3. «Еластичність попиту та пропозиції»	8	2		2		4	
Тема № 4. «Теорія вибору споживача»	8	2		2		4	
Тема № 5. «Мікроекономічна модель підприємства»	8	2		2		4	
Тема № 6 . «Ринок досконалої конкуренції»	8	2		2		4	
Тема № 7. «Теорія монополії»	10	2		2		6	
Тема № 8. «Ринкові структури з недосконалою конкуренцією»	10	2		2		6	
Тема № 9. «Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі»	8	2		2		4	
Тема № 10. Загальна рівновага та економічна ефективність»	10	2		2		6	
Всього за семестр:	90	20		20		50	

2.2. Заочна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 4							
Тема № 1. «Предмет і задачі мікроекономіки»	10	2		2		6	Залік
Тема № 2 «Попит, пропозиція, їх взаємодія»	8	0		0		8	
Тема №3. «Еластичність попиту та пропозиції»	8	0		0		8	
Тема № 4. «Теорія вибору споживача»	10	0		2		8	
Тема № 5. «Мікроекономічна модель підприємства»	8	0		0		8	
Тема № 6 . «Ринок досконалої конкуренції»	10	2		2		6	
Тема № 7. «Теорія монополії»	8	0		0		8	
Тема № 8. «Ринкові структури з недосконалою конкуренцією»	8	0		0		8	
Тема № 9. «Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі»	8	0		0		8	
Тема № 10. Загальна рівновага та економічна ефективність»	12	2		2		8	
Всього за семестр:	90	6		8		76	

3. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 1. Предмет і задачі мікроекономіки.

Практичне заняття 1. «Предмет і задачі мікроекономіки»

Навчальна мета заняття: Вияснити складові теоретичної економіки. Обмеженість ресурсів та проблеми вибору. Уміти визначати предмет і методи науки, її завдання та застосування. Знати концепцію «втрачених можливостей». Знати можливості економічного моделювання та застосування графіків в економічному аналізі. Граничний аналіз та його практичне застосування.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 8-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Мікроекономіка як складова теоретичної економіки.
2. Обмеженість ресурсів та проблеми вибору.
3. Предмет і методи науки.
4. Завдання мікроекономіки та її застосування.
5. Позитивна і нормативна економіка.
6. Концепція "витрат втрачених можливостей".
7. Економічні моделі та моделювання. Застосування графіків в економічному аналізі.
8. Граничний аналіз та його практичне застосування.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. На логічне мислення (продавець і покупець чобіт)

Задача 2. На логічне мислення.

У високоврожайний рік фермер отримає більше сільськогосподарської продукції, наприклад, пшениці. Чи справедливим буде узагальнення, що зростають і його доходи.

Поточний тестовий контроль

1. Мікроекономіка – це:

- 1.1. Розділ теоретичної економіки, що вивчає поведінку малих економічних одиниць.
- 1.2. Розділ прикладної економіки.
- 1.3. Наука, що вивчає забезпечення потреб людини.
- 1.4. Розділ економічної безпеки підприємства.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Котре із цих положень не має відношення до предмету мікроекономіки.

- 2.1 Ефективне використання ресурсів.
- 2.2. Необмежені виробничі ресурси.
- 2.3. Максимальне задоволення потреб.
- 2.4. Матеріальні і духовні потреби.
- 2.5. Рідкісність блага.

3. Об'єктом досліджень у мікроекономіці є:

- 3.1. Мікросистема.
- 3.2. Макросистема.
- 3.3. Система оподаткування.
- 3.4. Система страхування ризиків.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Методи науки – це:

- 4.1. Шляхи дослідження, спосіб пізнання предмета дослідження.
- 4.2. Рекомендації по вивченню дисципліни.
- 4.3. Правила поведінки суб'єктів мікроекономіки.
- 4.4. Правочин діяльності об'єктів мікроекономіки.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Аналіз мікросистеми можна здійснити у таких аспектах.

- 5.1. Через з'ясування того, які суб'єкти вступають у ці відносини.
- 5.2. З приводу чого ці відносини складаються.
- 5.3. Який основний зміст цих відносин.
- 5.4. Правовий статус економічних одиниць.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Позитивна економіка має справу з:

- 6.1. Фактичним станом економіки.
- 6.2. Плановим станом економіки.
- 6.3. Прогнозним станом економіки.
- 6.4. Стратегією економіки.
- 6.5. Усі відповіді вірні.

6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Нормативна економіка має справу з:

7.1. Якісною оцінкою бажаних окремих аспектів економіки.

7.2. Визначенням методів, що мають рекомендуватися для економіки.

7.3. Прогнозним станом економіки.

7.4. Стратегією економіки.

7.5. Усі відповіді вірні.

7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Держава у мікроекономіці розглядається як:

8.1. Сукупність органів влади, що є регулятором та координатором економічного життя.

8.2. Власник значної кількості підприємств.

8.3. Організатор виробництва товарів громадського користування.

8.4. Орган, що встановлює рівень цін.

8.5. Усі відповіді вірні.

8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Основні завдання мікроекономіки:

9.1. Вивчення шляхів розв'язання проблеми взаємодії попиту і пропозиції, ціноутворення.

9.2. З'ясування механізмів встановлення та відновлення рівноваги мікросистеми.

9.3. Визначити шляхи оптимізації впливу держави на діяльність мікроекономічних одиниць.

9.4. На основі вивчення економічної кон'юнктури виявити слабкі та сильні сторони її впливу на ринки.

9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Альтернативна вартість – це:

10.1. Цінність втрачених можливостей.

10.2. Кількість одного блага, якою необхідно пожертвувати заради одержання додаткової одиниці іншого блага.

10.3. Витрати втрачених можливостей.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми №1:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.

3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.

4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема № 2. Попит, пропозиція, їх взаємодія.

Практичне заняття 2. «Попит, пропозиція, їх взаємодія»

Навчальна мета заняття: Вияснити, що таке ринковий попит та закон попиту. Як впливають на попит нецінові фактори. Особливості ринкової пропозиції та закон пропозиції і нецінові фактори пропозиції. Ринкова рівновага та її особливості. Наслідки втручання держави в роботу ринків.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 6-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Ринковий попит і закон попиту.
2. Нецінові фактори попиту.
3. Ринкова пропозиція, закон пропозиції.
4. Нецінові фактори пропозиції.
5. Ринкова рівновага. Зміна стану рівноваги.
6. Наслідки державного втручання в роботу ринків.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1.

Функція попиту населення на товар: $Q_d = 60 - P$. Функція пропозиції: $Q_s = -20 + 3P$;

де Q_d – обсяг попиту, млн. шт. на рік; Q_s – обсяг пропозиції, млн. шт. на рік; P – ціна, грн.

Визначте рівноважні ціну та обсяг виробництва.

Задача 2. Максимальний попит на товар складає 23 од. При підвищенні ціни на 1 од. попит падає на 3 од. За допомогою таблиці знайдіть, при якій ціні попит складе 2 од.

Задача 3. Мінімальна пропозиція становить 30 од. При збільшенні ціни на 2 од. пропозиція зростає на 5 одиниць. При якій ціні пропозиція становитиме 55 од.

Задача 4.

Шість друзів – Іван, Петро, Сергій, Микола, Володимир, Василь проголодавшись вирішили купити по пиріжку. При цьому - Іван згоден заплатити за пиріжок 2 грн.; Петро -2.5; Сергій -3; Микола – 1; Володимир 3.5; Василь 4. Побудуйте криву попиту на пиріжки групи друзів.

Задача 5.

Функція попиту Івана: $Q_1 = 6 - 3p$

Функція попиту Марини: $Q_2 = 4 - 3,5p$.

Максимальна ціна попиту для Івана дорівнює 2 грн.; для Марини – 8 грн.

Побудуйте криву сумарного попиту

Поточний тестовий контроль

1. Попит - це:

- 1.1. Економічна категорія товарного виробництва, що представлена на ринку в якості потреби в товарах і послугах.
- 1.2. Бажання і готовність економічних агентів купити благо (товар, послугу).
- 1.3. Ознайомлення з властивостями товару.
- 1.4. Розглядання товару покупцем.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Закон попиту – це:

- 2.1. Загальний економічний закон, згідно з яким зниження ціни зумовлює зростання попиту і навпаки.
- 2.2. Владний припис поведінки покупця.
- 2.3. Владний припис поведінки продавця.
- 2.4. Закон демократизації виробництва.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Парадокс Гіффена означає:

- 3.1. Що не на всі товари поширюється дія закону попиту.
- 3.2. Що дія закону попиту не поширюється на продукти першої необхідності.
- 3.3. Дія закону попиту не поширюється на споживачів доргих товарів.
- 3.4. Дія закону попиту не поширюється на окремі національності.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. До нецінових детермінант попиту відносяться:

- 4.1. Смаки і уподобання споживачів.
- 4.2. Доходи споживачів.
- 4.3. Ціни сполучених товарів (взаємозамінних і взаємодоповнюючих).
- 4.4. Кількість споживачів на ринку.
- 4.5. Очікування споживачів відносно майбутніх цін.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Пропозиція – це:

- 5.1. Економічна категорія товарного виробництва, що представлена на ринку в якості сукупності всіх товарів і послуг.
- 5.2. Це кількість товарів, що перебуває на ринку або може бути доставлена на ринок.
- 5.3. Кількість товарів, що визначається потужностями виробництва.
- 5.4. Виробництво валової продукції усіма галузями національного господарства.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Закон пропозиції стверджує:

- 6.1. Що між ціною та обсягом пропозиції існує прямий зв'язок.
- 6.2. Що обсяг пропозиції зростає з підвищенням ціни.
- 6.3. Що обсяг пропозиції скорочується із зниженням ціни реалізації.
- 6.4. Про можливість уступки ціни продавцем.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Попит і пропозиція між собою постійно взаємодіють:

- 7.1. Пропозиція формує попит через асортимент вироблених товарів та та їхні ціни.
- 7.2. Попит визначає обсяг і структуру пропозиції, впливаючи на виробництво.
- 7.3. Результатом такої їх взаємодії є рівновага попиту і пропозиції.
- 7.4. Співвідношення між попитом і пропозицією впливає на відхилення ринкових цін від вартості товарів.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. До нецінових детермінант пропозиції належать:

- 8.1. Ціни ресурсів.
- 8.2. Технології виробництва.
- 8.3. Кількість продавців на ринку.
- 8.4. Податки та дотації.
- 8.5. Зміни цін інших товарів та очікування зміни цін.
- 8.6. Усі відповіді вірні.

9. Ціна рівноваги є:

- 9.1. Динамічною, оскільки динамічним є співвідношення попиту і пропозиції.
- 9.2. Незмінною.
- 9.3. Встановлена державою владним приписом.
- 9.4. Результатом переговорів покупця і продавця.

10. Державне втручання в роботу ринків здійснюється для:

- 10.1. Захисту доходів товаровиробників, шляхом встановлення мінімальної ціни.
- 10.2. Створення запасів, особливо в періоди перевиробництва.
- 10.3. Захисту падіння заробітної плати нижче певного рівня.
- 10.4. Конкурентоспроможності виробників на національному ринку.
- 10.5. Захисту національного виробника.
- 10.6. Захисту споживача.
- 10.7. Усі відповіді не вірні

Рекомендована література до теми № 2:

- 1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб.літ.,2016.-472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема № 3. Еластичність попиту та пропозиції.

Практичне заняття 3. «Попит, пропозиція, їх взаємодія»

Навчальна мета заняття: Вияснити, що таке еластичність та її типи. Як впливають на еластичність цінові фактори. Особливості еластичності попиту за доходом. Поняття еластичності пропозиції. Часові періоди і пристосування ринку. Практичне застосування концепції еластичності попиту.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 7-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Поняття еластичності та її типи.
2. Цінова еластичність попиту.
3. Еластичність попиту за доходом.
4. Перехресна еластичність попиту.
5. Еластичність пропозиції.
6. Часові періоди і пристосування ринку.
7. Практичне застосування концепції еластичності попиту.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. При зниженні ціни товару з 8 до 5 грн. його пропозиція зменшиться з 30 до 21 од. Знайдіть цінову еластичність пропозиції.

Задача 2. Попит на товар при доході 200 грн. становить 10 од, а при доході 300 грн. – 16 од. Ціна товару незмінна. Знайдіть еластичність попиту за доходом.

Задача 3. При зростанні ціни товару з 3 до 5 грн. його пропозиція збільшується з 20 до 30 одиниць. Знайдіть цінову еластичність пропозиції.

Поточний тестовий контроль

1. Еластичність – це:

- 1.1. Міра чутливості зміни однієї перемінної до зміни другої.
- 1.2. Число, що показує відсоткову зміну однієї перемінної в результаті зміни другої змінної.
- 1.3. Реагування функціонально пов'язаних між собою величин на зміни.
- 1.4. Фізичні властивості товару.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Типи еластичності попиту:

- 2.1. Еластичність попиту за ціною.
- 2.2. Перехресна еластичність попиту.
- 2.3. Еластичність попиту за доходом.
- 2.4. Еластичність попиту за властивостями товару.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Попит еластичний якщо:

- 3.1. Однопроцентна зміна ціни призводить до більшої процентної зміни обсягу попиту.
- 3.2. Однопроцентна зміна ціни призводить до меншої процентної зміни обсягу попиту.
- 3.3. Однопроцентна зміна ціни призводить до рівнозначної процентної зміни обсягу попиту.
- 3.4. Один товар можна замінити на другий.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Факторами цінової еластичності попиту виступають:

- 4.1. Наявність товарів – замінників: чим більше замінників має товар, тим більш еластичним є попит на нього.
- 4.2. Питома вага товару у видатках споживача: чим більшу частку займає товар у видатках споживача, тим більш еластичним є попит на нього.
- 4.3. Фактор часу у споживанні: у короткостроковому періоді попит менш еластичний, ніж у довгостроковому.
- 4.4. Важливість товару для споживача: попит на товари першої необхідності є нееластичним, на предмети розкоші – еластичним за ціною.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Перехресна еластичність - це:

- 5.1. Еластичність попиту на одне благо відносно цін на друге.
- 5.2. Коли попит падає на одні товари і зростає на інші.
- 5.3. Рідкісність блага для бідних людей.
- 5.4. Взаємозамінність товарів.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Перехресна еластичність попиту – це:

- 6.1. Процентна зміна обсягу попиту на один товар при зміні на 1% ціни іншого товару.
- 6.2. Процентна заміна обсягу попиту на пропозицію.
- 6.3. Процентна заміна товарів на їх субститути.
- 6.4. Рівноважна ціна для покупця і продавця.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Еластичність попиту за доходом – це:

- 7.1. Процентна зміна обсягу попиту, викликана однопроцентною зміною доходу.
- 7.2. Процентна зміна обсягу попиту внаслідок інфляції.
- 7.3. Процентна зміна обсягу попиту внаслідок кризового стану економіки.
- 7.4. Процентна зміна обсягу попиту внаслідок падіння ціни робочої сили.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Реакція попиту та пропозиції за часовими періодами:

- 8.1. Найкоротший (миттєвий) період – змін у попиті чи пропозиції не відбувається.
- 8.2. Короткостроковий період – попит і пропозиція стають більш еластичними.
- 8.3. Довгостроковий період – попит і пропозиція стають надзвичайно еластичними.
- 8.4. Попит і пропозиція взаємно врівноважені.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Еластичність пропозиції за ціною показує:

- 9.1. Відносну зміну обсягу пропозиції під впливом зміни ціни на один процент.
- 9.2. Відносну зміну обсягу пропозиції під впливом зміни ціни на підакцизні товари.
- 9.3. Відносну зміну обсягу пропозиції під впливом зміни ціни на енергоносії.
- 9.4. Відносну зміну обсягу пропозиції під впливом зміни ціни на рівень інфляції.
- 9.5. Усі відповіді вірні.
- 9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Концепція еластичності має сфери практичного застосування для:

- 10.1. Визначення цінової стратегії продавців.
- 10.2. Отримання найбільшого виторгу.
- 10.3. Прийняття рішення чи варто ціну знижувати або підвищувати.
- 10.4. Підвищення конкурентоспроможності.
- 10.5. Усі відповіді вірні.
- 10.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 3.

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.

19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.

20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.

21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.

22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема № 4. Теорія вибору споживача

Практичне заняття 4. «Теорія вибору споживача»

Навчальна мета заняття: Вияснити, що таке благо, які можуть бути уподобання споживача та поняття корисності. Спадна гранична корисність. Криві байдужості та їх основні властивості. Можливості споживача і бюджетне обмеження. Побудова кривих бюджетного обмеження та їх основні властивості. Оптимальний вибір та рівновага споживача. Практичне застосування теорії споживчого вибору.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 6-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Благо, уподобання споживача та поняття корисності.
2. Спадна гранична корисність.
3. Криві байдужості та їх основні властивості.
4. Можливості споживача і бюджетне обмеження. Побудова кривих бюджетного обмеження та їх основні властивості.
5. Оптимальний вибір та рівновага споживача.
6. Практичне застосування теорії споживчого вибору.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. У кінотеатр ходить дві категорії населення – студенти і пенсіонери. Попит студентів на послуги кінотеатру складає $P_c = 60 - Q_c/20$, а пенсіонерів $P_n = 50 - Q_n/20$. Загальна кількість місць в кінотеатрі складає 600. Визначте оптимальну ціну на квитки для студентів і пенсіонерів.

Задача 2. Перше яблуко дає Івану задоволення 8 ютил. Кожне наступне яблуко дає на 2 ютила менше попереднього. Починаючи з якого яблука сумарне задоволення від спожитих яблук буде зменшуватися.?

Задача 3. Оксана купила для своєї родини 4 склянки малини по 3 грн. за 1 склянку і 2 склянки смородини за ціною 2 грн. за 1 склянку (стакан). Відомо:

Загальна корисність для родини

Кількість, склянок	Малина	Смородина
1	21	20
2	39	38
3	54	54
4	66	68
5	75	80
6	81	90

Визначте, чи максимізувала Оксана корисність своєю покупкою.

Задача 4. Корисність яблук визначається рівнянням $20-3x$ за ціною 1грн. за 1кг, а корисність апельсин $40-5y$ за ціною 5грн. за 1кг. Необхідно максимізувати покупку яблук і апельсин за наявністю у покупця 20грн.

Поточний тестовий контроль

1. Благо — це:

- 1.1. Матеріальні та нематеріальні цінності, що приносить людям користь.
- 1.2. Товари, послуги та соціальні й екологічні умови, які задовольняють потреби людини.
- 1.3. Усе те, що людина споживає чи використовує.
- 1.4. Задоволення, отримане людиною в споживанні якоїсь речі.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Потреби — це:

- 2.1. Ідеальний внутрішній мотив людини, що спонукає її до діяльності.
- 2.2. Внутрішні збуджуючі стимули діяльності людини.
- 2.3. Це стан незадоволення, який людина хоче змінити.
- 2.4. Це стан задоволення, яке людина хоче продовжити.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Ознаки класифікації потреб:

- 3.1. За суб'єктами.
- 3.2. За формою задоволення.
- 3.3. За формою виникнення.
- 3.4. За ступенем рівня детермінованості (еластичні, нееластичні).
- 3.5. За ступенем замінності.
- 3.6. За кратністю їх використання.
- 3.7. За часом використання.

4. Корисність – це:

- 4.1. Спрямованість блага задовольняти потреби споживача.
- 4.2. Психологічно-суб'єктивна оцінка задоволення.
- 4.3. Це раціонально витрачений власний дохід.
- 4.4. Отримане максимальне задоволення (кайф).
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Гранична корисність (MU) – це:

- 5.1. Додаткове задоволення, яке одержує людина від споживання кожної додаткової, одиниці блага.
- 5.2. Цінність блага.
- 5.3. Властивості блага.
- 5.4. Ознаки найпопулярнішого блага.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Сукупна корисність ринкового кошика утворюється:

- 6.1. Шляхом додавання значень граничної корисності кожної одиниці товарів.
- 6.2. Шляхом множення значень граничної корисності кожної одиниці товарів.
- 6.3. Шляхом ділення значень граничної корисності кожної одиниці товарів.
- 6.4. Шляхом віднімання значень граничної корисності кожної одиниці товарів.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Набором кошика байдужості вважається:

- 7.1. Набір споживчих кошиків з однаковим рівнем корисності
- 7.2. Набір товарів за однією ціною.
- 7.3. Набір товарів одного асортименту.
- 7.4. Набір товарів однієї номенклатури.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Бюджетне обмеження споживача формують:

- 8.1. Доходи споживача.
- 8.2. Ціни на товари та послуги.
- 8.3. Наявність скидок на товари і послуги.
- 8.4. Ефективність реклами продавця.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Основні властивості кривих байдужості:

- 9.1. Криві байдужості не можуть перетинатися.
- 9.2. Криві байдужості, розташовані далі від початку координат, відповідають наборам благ з вищим рівнем корисності.
- 9.3. Криві байдужості мають від'ємний нахил для абсолютної більшості благ.
- 9.4. У міру просування донизу по кривій байдужості вона стає пологішою, випрямляється.
- 9.5. Усі відповіді вірні.
- 9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Основні властивості бюджетної лінії:

- 10.1. Бюджетна лінія показує множину можливого вибору споживчих кошиків.
- 10.2. Бюджетна лінія має від'ємний нахил – це означає, що споживач готовий

відмовитись від певної кількості одного товару заради іншого.

10.3. Зміна доходу споживача зміщує бюджетну лінію паралельно вгору або вниз, відповідно збільшуючи або зменшуючи купівельну спроможність споживача.

1.4. Зміна ціни одного з товарів змінює кут нахилу бюджетної лінії, що також впливає на купівельну спроможність споживача.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 4.

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.

3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.

4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.

5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.

6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.

8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.

9. Косік А.Ф., Гронтовська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.

10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.

11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.

12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.

13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,

15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с

16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.

17. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).

18. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.

19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.

20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.

21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.

22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема № 5. Мікроекономічна модель підприємства.

Практичне заняття 5. «Мікроекономічна модель підприємства»

Навчальна мета заняття: Вияснити, що таке підприємство як суб'єкт ринку. Періоди у діяльності підприємства. Поняття виробничої функції. Спадаюча віддача змінного фактору. Пропорційна варіація факторів виробництва. Ефект масштабу. Ізокоста. Оптимум виробника. Економічні, бухгалтерські та альтернативні витрати. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Поняття загальної, середньої та граничної виручки. Прибуток. Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 11-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Підприємство як суб'єкт ринку. Періоди у діяльності підприємства.
2. Поняття виробничої функції.
3. Спадаюча віддача змінного фактору.
4. Пропорційна варіація факторів виробництва. Ефект масштабу. Ізокоста.
5. Оптимум виробника.
6. Економічні, бухгалтерські та альтернативні витрати.
7. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
8. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
9. Поняття загальної, середньої та граничної виручки.
10. Прибуток.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. Меблева фабрика має постійні витрати в сумі 400 грн. Ціна одиниці виробу складає 200 грн. Заповніть таблицю і визначте, який обсяг продукції має виготовляти фабрика, щоб одержати максимальний прибуток.

Q	FC	VC	TC	AFC	AVC	ATC	TP	TP-TC
5		600						
6		780						
7		980						
8		1060						
9		1200						
10		1340						

Задача 2. Собівартість одиниці продукції складає 7 грн., норма прибутку 20%. Знайдіть ціну реалізації продукції.

Задача 3. Виторг від продажу товару X становить 100 тис. грн. Матеріальні затрати на його виготовлення складають 35 тис. грн., заробітна плата - 15 тис. грн., амортизація - 2 тис. грн., накладні витрати – 3 тис. грн. Знайдіть норму прибутку і рентабельність товару X.

Задача 4. Підприємство реалізувало 1000 од. продукції за ціною однієї одиниці 200 грн. Воно має основні фонди на суму 100 тис. грн., на які щорічно нараховує амортизацію у розмірі 8%. Заробітна плата працівників склала 30 тис. грн., сировина і матеріали – 60 тис. грн., паливо і електроенергія – 10 тис. грн. Підприємство заплатило податок на прибуток за ставкою 16%. Знайдіть постійні, змінні, сукупні витрати, собівартість одиниці продукції, бухгалтерський та чистий прибуток і рентабельність продукції.

Задача 5. Фірма сплачує орендної плати за день 2000 грн. і заробітної плати працівникам 1000 грн. При цьому вона використовує таку кількість праці і капіталу, що їх граничні продукти відповідно дорівнюють $(1 : 0,5)$ і $0,5$. Визначте, чи використовує фірма оптимальне поєднання факторів виробництва з точки зору оптимізації прибутку.

Задача 6. Якщо у фірмі працює один працівник, то він виробляє продукції 50 од. Кожний наступний робітник забезпечує додатково одиниць продукції на 10% менше від попереднього. Знайдіть формулу граничного продукту і максимально можливе виробництво продукції.

Поточний тестовий контроль

1. Підприємство – це:

- 1.1. Самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом.
- 1.2. Виробник продуктів для задоволення потреб людей.
- 1.3. Покупець факторів виробництва.
- 1.4. Суб'єкт ринкової економіки.
- 1.5. Усі відповіді вірні.

1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Підприємству притаманні такі риси:

2.1. Належність до основної ланки економіки.

2.2. Безпосередньо здійснює виробничу, науково-дослідницьку, комерційну та іншу діяльність.

2.3. Можливість функціонування на будь-якій формі власності.

2.4. Функціонування на базі відокремленого майна, наявності самостійного балансу та рахунку в банку.

2.5. Усі відповіді вірні.

2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Періоди у діяльності підприємства.

3.1. Короткострокові.

3.2. Довгострокові.

3.3. Змішані.

3.4. Маркетингові.

3.5. Усі відповіді вірні.

3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Виробництво — це:

4.1. Процес використання ресурсів для виготовлення товарів, послуг, інформації.

4.2. Прояв підприємницьких здібностей.

4.3. Вибір найефективнішої технології.

4.4. Нанесення шкоди довкіллю.

4.5. Усі відповіді вірні.

4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Виробнича функція – це:

5.1. Залежність між кількістю використаних ресурсів і випуском продукції.

5.2. Це функції і місія підприємства.

5.3. Розподіл функціональних обов'язків серед працівників.

5.4. Розподіл прибутку підприємства.

5.5. Усі відповіді вірні.

5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Властивості виробничої функції:

6.1. При збільшенні витрат одного ресурсу, при незмінності інших відбувається збільшення обсягу виробництва продукції, але лише до певної межі.

6.2. Існує певна взаємозамінність та компліментарність (доповнюваність) факторів виробництва.

6.3. Зміни використання факторів виробництва менш еластичні в короткостроковому, ніж у довгостроковому періоді.

6.4. Приховування прибутку від оподаткування.

6.5. Усі відповіді вірні.

6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Сукупний продукт (TP або Q) – це:

7.1. Максимальний фізичний обсяг продукції (в натуральній формі),

вироблений підприємством.

7.2. Сумарна кількість виготовленої готової продукції в іноземній валюті.

7.3. Вартість виготовленої продукції.

7.4. Собівартість продукції.

7.5. Усі відповіді вірні.

7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Граничний продукт ресурсу (MP) – це:

8.1. Додатковий продукт, що отриманий у результаті приросту обсягу одного із ресурсів на одну додаткову одиницю.

8.2. Межа виробництва.

8.3. Межа реалізації продукції на ринку.

8.4. Приріст продукції понад прогноз.

8.5. Усі відповіді вірні.

8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Ізокванта — це:

9.1. Лінія, кожна точка якої відображає такі комбінації ресурсів, що дають змогу отримати однаковий обсяг виробництва продукції.

9.2. Крива дохідності.

9.3. Лінія передачі ресурсів.

9.4. Кон'юнктура ринку ресурсів.

9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Ізокоста — це:

10.1. Лінія, кожна точка якої відображає однакову суму витрат за різних варіантів поєднання двох ресурсів у виробничому процесі.

10.2. Точка перетину двох ізокост.

10.3. Крива попиту і пропозиції.

10.4. Точка рівноваги.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Оптимум (рівновага) виробника — це:

11.1. Стан, коли виробник намагається досягти такої комбінації використовуваних ресурсів, за якої величина витрат буде мінімальною.

11.2. Відсутність конкуренції на ринку.

11.3. Відсутність бар'єрів для входу і виходу з ринку.

11.4. Відсутність оподаткування.

11.5. Усі відповіді вірні.

11.6. Усі відповіді не вірні.

12. Правило найменших витрат — це:

12.1. Стан, коли відношення граничних продуктів факторів виробництва (MP_K, MP_L) до кожної грошової одиниці (P_K, P_L) рівні між собою.

12.2. Купувати найдешевші ресурси.

12.3. Купувати найдешевші товари споживання.

12.4. Оптимум товаровиробника.

12.5. Усі відповіді вірні.

12.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 5

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтовська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архіреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).

18. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.

19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.

20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.

21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.

22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема № 6. Ринок досконалої конкуренції.

Практичне заняття 6. «Ринок досконалої конкуренції»

Навчальна мета заняття: Вияснити основні ознаки досконалої конкуренції. Попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Максимізація прибутку. Поведінка досконалого конкурента у короткостроковому періоді. Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Регулювання конкурентних ринків.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 7-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Ознаки і умови досконалої конкуренції.
2. Попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції
3. Максимізація прибутку.
4. Поведінка досконалого конкурента у короткостроковому періоді.
5. Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді.

6. Ефективність ринку досконалої конкуренції.
7. Регулювання конкурентних ринків.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. Фірма в умовах досконалої конкуренції виробляє електричні лампочки. Залежність попиту і пропозиції подані в таблиці. Знайдіть рівноважну ціну за доходом?

1. Обсяг випуску, тис. шт.	30	50	70	90	100
2. Ціна за 1 шт., грн..	1	2	3	4	5
3. Ринковий попит, тис. шт.	30	25	20	10	4
4. Рівноважна ціна за доходом	30	50	60	40	20

Задача 2. Виручка фірми при ціні за одиницю товару 4 грн. складає 60 тис. грн., а при ціні – 5, складає 70 тис. грн. Чи є дана фірма конкурентною?

Задача 3. Вартість 1 кг столових буряків складає 6 грн. Витрати фермера в грн. визначаються рівнянням $700 + 0,01Q^2$, де: Q – обсяг виробництва столових буряків.

Поточний тестовий контроль

1. Досконала конкуренція — це:

- 1.1. Така модель ринку, коли виробники, що вільно входять і залишають ринок, пропонують численним покупцям певний стандартний продукт.
- 1.2. Олігополія.
- 1.3. Ізокоста.
- 1.4. Ізокванта.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Під стандартизованим розуміється такий продукт:

- 2.1. Усі одиниці якого однакові в сприйнятті покупців.
- 2.2. На вибір якого не впливає інформація про те, ким, де, коли і яким технологічним способом вироблена та або інша його одиниця.
- 2.3. Продукт, що виробляється відомою компанією.
- 2.4. Продукт, що йде на експорт.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Основою для проведення нецінової конкуренції є:

- 3.1. Диференціація товару.
- 3.2. Торгівля імпортом товаром.
- 3.3. Комісійна торгівля.
- 3.4. Сезонний розпродаж товарів.
- 3.5. Усі відповіді вірні.

3.6. Усі відповіді не вірні.

4. В умовах чистої конкуренції фірма не може:

4.1. Проводити власну цінову політику.

4.2. Пристосовуватися до тих цін, які на даний час склалися на ринку.

4.3. Вибирати сегмент ринку.

4.4. Займати нову ринкову нішу.

4.5. Усі відповіді вірні.

4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Середній дохід (AR) — це:

5.1. Валовий дохід у розрахунку на одиницю проданої продукції.

5.2. Виторг із одиниці продукції.

5.3. Середній розмір заробітної плати працівника.

5.4. Дохід на одиницю інвестованого капіталу.

5.5. Усі відповіді вірні.

5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Моделі поведінки виробника з'ясовує механізм пошуку відповіді на такі запитання:

6.1. Варто чи не варто виробляти продукт?

6.2. Якщо варто, то скільки?

6.3. Які прибутки чи збитки принесе це виробництво?

6.4. Що потрібно зробити, щоб не стати банкрутом?

6.5. Усі відповіді вірні.

6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Якщо $MR = MC$, то це рівняння називається:

7.1. Правилом визначення обсягів виробництва.

7.2. Парадоксом Гіффена.

7.3. Парето-ефективністю.

7.4. Законом Госсена.

7.5. Усі відповіді вірні.

7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Рівновага у довгостроковому періоді досягається при встановленні такої рівності:

8.1. $MR = P = MC = ATC$.

8.2. $P = Q$.

8.3. $MR = VC$.

8.4. $VC = FC$.

8.5. $FC = P$.

8.6. Усі відповіді вірні.

9. Ефективність виробництва конкурентного ринку досягається тому що:

9.1. Ціна встановлюється на рівні мінімальних середніх витрат.

9.2. Ціна перевищує граничні витрати.

9.3. Ціна перевищує загальні (сукупні) витрати.

9.4. Ціна перевищує змінні витрати.

9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Державне регулювання ринку досконалої конкуренції ґрунтується на:

10.1. Засобах прямого державного впливу.

10.2. Засоби опосередкованого впливу.

10.3. Командно-адміністративних засобах.

10.4. На квотуванні випуску продукції.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 6

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.

3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.

4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.

5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.

6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.

8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.

9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.

10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.

11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.

12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.

13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

14. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
15. Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
17. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
18. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема №. 7. Теорія монополії.

Практичне заняття 7 «Теорія монополії»

Навчальна мета заняття: Вияснити основні ознаки монополії та монопольної влади. Особливості попиту на продукцію монополіста. Максимізація прибутку монопольної фірми та особливості ціноутворення. Цінова дискримінація. Монополістична рівновага і конкурентна рівновага. Соціальна ціна монополії.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 6-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Чиста монополія та монопольна влада.
2. Попит на продукцію монополіста.
3. Максимізація прибутку монопольної фірми.
4. Монополістичне ціноутворення. Цінова дискримінація.
5. Монополістична рівновага і конкурентна рівновага.
6. Соціальна ціна монополії.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. Виробництво столів у місті монополізовано монопольною компанією «Сидоренко 1 К». Яку ціну за стіл призначить компанія, якщо її загальні витрати по виробництву столів $TC = 10 \times Q$. Де Q – обсяг виробництва, тис. шт., а еластичність попиту за ціною складає 5.

Задача 2. Монополіст діє у тому сегменті ринку де еластичність попиту за ціною становить 3. Уряд вводить податок на цей товар у розмірі 2 грн. за одиницю. Яким чином монополіст відреагує на ці дії уряду, якщо еластичність постійна?

Задача 3. На ринку діють дві фірми з обсягом продажу 10 і 20. Як зміниться рівень конкуренції, якщо кожна фірма збільшить обсяг продажу на 5%?

Задача 4. На ринку є два покупці і монополія. При цінах 30; 25 і 20 грн. попит першого покупця складає 1, 2 і 3, а попит другого покупця відповідно – 0; 1 і 1. Постійні витрати монополії дорівнюють 0, а граничні витрати незмінно складають 9. Знайдіть рівноважні ціни і максимальний прибуток при ціновій дискримінації.

Поточний тестовий контроль

1. Монополія – це:

- 1.1. Ринкова структура, що характеризується наявністю одного продавця та багатьох покупців.
- 1.2. Структура ринку, де є один продавець унікального товару.
- 1.3. Відсутність близьких замінників для даного товару.
- 1.4. Існуванням бар'єрів для входу конкурентів на ринок.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Основні типи монополій.

- 2.1. Закрита.
- 2.2. Відкрита.
- 2.3. Природна.
- 2.4. Недержавна.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Основними бар'єрами для вступу конкурентів у монополізовану

галузь є:

- 3.1. Економія від масштабу виробництва.
- 3.2. Фінансові перепони.
- 3.3. Правові бар'єри.
- 3.4. Монопольне володіння джерелами ресурсів.
- 3.5. Нечесна конкуренція.
- 3.6. Антимонопольне законодавство.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Головними ознаками ринку чистої монополії є:

- 4.1. Відсутність досконалих замінників продукції фірми-монополіста.
- 4.2. Неможливість входження на ринок інших фірм.
- 4.3. Велика кількість покупців на ринку.
- 4.4. Досконала інформованість щодо цін, фізичних ознак товару, інших параметрів ринку.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Монопольна влада – це:

- 5.1. Здатність підприємства призначати ціну вищу ніж граничні витрати.
- 5.2. Здатність підприємства отримувати додатковий прибуток (надприбуток).
- 5.3. Недоторканість власників і керівників підприємства.
- 5.4. Незаконні угруповання (об'єднання) підприємств.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Умовами, що сприяють створенню монополій є:

- 6.1. Виключні права.
- 6.2. Патенти, авторські права, ліцензії.
- 6.3. Власність на всю пропозицію виробничого фактора.
- 6.4. Ефект масштабу великого виробництва тощо.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Крива попиту на продукцію монопольної фірми має:

- 7.1. Негативний нахил.
- 7.2. Абсолютну нееластичність.
- 7.3. Олігополію.
- 7.4. Позитивний нахил.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Стратегії монопольного ціноутворення у довгостроковому періоді:

- 8.1. Максимально можливі ціни.
- 8.2. Лімітуюче ціноутворення.
- 8.3. Цінова дискримінація.
- 8.4. Захист національного товаровиробника.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Цінову дискримінацію — це:

- 9.1. Встановлення різних цін на той самий продукт для різних покупців.
- 9.2. Проведення акцій розпродажу товарів.
- 9.3. Несвоєчасне оновлення сезонних цін.
- 9.4. Відсутність затверджених керівником цін на товари.
- 9.5. Усі відповіді вірні.
- 9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Економічні умови здійснення цінової дискримінації:

- 10.1. Продавець повністю контролює виробництво та ціноутворення товару на всіх сегментах ринку.
- 10.2. Продавець здатний відокремлювати різні та стійкі групи покупців з різною еластичністю попиту.
- 10.3. Покупці не мають бажання та умов перепродавати придбану продукцію іншим покупцям.
- 10.4. Надходження імпортного товару.
- 10.5. Усі відповіді вірні.
- 10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Соціальна ціна монополії — це:

- 11.1. Міра втрат суспільством чистої корисності, що відбувається внаслідок зменшення доступності товару для споживачів.
- 11.2. Коли монополія максимізує прибуток.
- 11.3. Коли монополія отримує збитки.
- 11.4. Рівень монопольної влади на ринку
- 11.5. Усі відповіді вірні.
- 11.6. Усі відповіді не вірні.

12. Основні форми диференціації товару:

- 12.1. Підвищення якості товару.
- 12.2. Сервіс.
- 12.3. Розташування близько до споживача.
- 12.4. Стимулювання збуту.
- 12.5. Усі відповіді вірні.
- 12.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 7

- 1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
- 2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
- 3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
- 4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.

5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема №. 8. Ринкові структури з недосконалою конкуренцією.

Практичне заняття 8. «Ринкові структури з недосконалою конкуренцією»

Навчальна мета заняття: Вияснити основні ознаки монополістичної конкуренції та її суть. Олігополія. Дуополія. Модель домінуючої фірми. Теорія ігор та стратегічна поведінка на олігополістичному ринку.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 5-и навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Монополістична конкуренція та її суть.
2. Олігополія.
3. Дуополія.
4. Модель домінуючої фірми.
5. Теорія ігор та стратегічна поведінка на олігополістичному ринку.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. У таблиці наведено дані, що характеризують випуск продукції підприємством в умовах простої монополії:

Обсяг випуску продукції, шт.	Ціна за одиницю, грн.	Обсяг випуску продукції, шт.	Ціна за одиницю, грн.
1	9	6	4
2	8	7	3
3	7	8	2
4	6	9	1
5	5		

Визначте: сукупний і граничний виторг на всіх рівнях обсягу виробництва. Поясніть:

- а) за яких обсягів випуску продукції сукупний виторг сягатиме свого максимуму;
- б) як змінюється сукупний виторг підприємства залежно від цінової еластичності попиту на продукцію? Яких значень при цьому набуває граничний виторг;
- в) порівняйте значення графічного виторгу і ціни на всіх рівнях обсягу виробництва;

Задача 2. Нехай функція витрат монополіста має вигляд: $TC = 50 + Q^2$ (тобто постійні витрати TFC становлять 50 грн., а змінні — Q^2). Попит на продукцію монополіста задано рівнянням: $P = 40 - Q$.

Знайдіть, яку кількість товару буде виробляти монополіст, щоб максимізувати прибуток.

Задача 3. На регіональному ринку ділових чоловічих костюмів діють 3 підприємства, приблизно однакові за розміром. Граничні витрати кожного підприємства незмінні, однакові та дорівнюють 300 грн..

Ринковий попит на продукцію галузі представлено у таблиці:

Ціна, за одиницю, грн.	1200	900	600	300
Обсяг випуску, тис.од.	300	600	900	1200

Якщо підприємства створять картель і розподілять ринок порівну, якою буде рівноважна ціна та яку кількість продукції стане виробляти кожне підприємство?

Задача 4. Підприємство «Любисток» виготовляє жіночі блузи (тис. од. на рік) і діє на ринку монополістичної конкуренції. Граничний виторг підприємства описується формулою $MR = 20 - Q$, а зростаючий відрізок кривої граничних витрат — формулою $MC = 3Q - 10$. Якщо мінімальне значення довгострокових середніх витрат (LAC) дорівнює 11 грн., то який буде надлишок виробничих потужностей у підприємства?

Поточний тестовий контроль

1. Ознаки монополістичної конкуренції:

- 1.1. Відносно велике число невеликих фірм.
- 1.2. Диференційована продукція.
- 1.3. Обмежений контроль над ціною.
- 1.4. Нецінова конкуренція.
- 1.5. Відносно вільний вступ в галузь і вихід з неї.
- 1.6. Усі відповіді вірні.

2. При монополістичній конкуренції еластичність попиту залежить:

- 2.1. Від числа конкуруючих фірм.
- 2.2. Ступеня диференціації продукції.
- 2.3. Ринкової рівноваги.
- 2.4. Рівня монопольної влади.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Основні засоби нецінової конкуренції:

- 3.1. Подальша диференціація продукції – підвищення її якості.
- 3.2. Поліпшення умов продажу.
- 3.3. Добра організація реклами.
- 3.4. Маркетингова стратегія.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Монополістичний конкурент повинна враховувати у своїй діяльності:

- 4.1. Обсяг випуску продукції.

- 4.2. Ціну та зміну продукту.
- 4.3. Рекламну діяльність.
- 4.4. Антикризовий менеджмент.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Олігополія – це:

- 5.1. Економічна модель ринку, що характеризується пануванням невеликої кількості фірм у виробництві відповідних товарів і на ринку цих товарів.
- 5.2. Ринкова стратегія підприємства.
- 5.3. Наявність класу олігархів.
- 5.4. Алігатори.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Головна риса олігополістичного ринку:

- 6.1. Загальна взаємозалежність його учасників.
- 6.2. Незалежність його учасників.
- 6.3. Відсутність цінової дискримінації.
- 6.4. Регульований державою ринок.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Основні риси олігополії:

- 7.1. Нечисленність фірм в галузі.
- 7.2. Однорідна або диференційована продукція.
- 7.3. Всезагальна взаємозалежність фірм.
- 7.4. Значний контроль над ціною.
- 7.5. Значні перешкоди входження в галузь.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Дуополія — це:

- 8.1. Ринкова структура, за якої пропозиція представлена лише двома постачальниками.
- 8.2. Ринкова структура, за якої попит представлений лише двома покупцями.
- 8.3. Ринкова структура, де діє один продавець і один покупець.
- 8.4. Двопільна система аграрного сектору.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Основні ситуації в моделі дуополії:

- 9.1. Перший продавець є лідером і встановлює ринкову ціну, а другий — аутсайдером, який підпорядковує свої дії поведінці лідера.
- 9.2. Другий продавець виступає лідером, а перший займає залежну позицію.
- 9.3. Обидва продавці намагаються бути лідерами і проводити незалежну ринкову політику.
- 9.4. Обидва продавці на ринку пасивні й пристосовуються до дій співучасника.
- 9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Модель домінуючої фірми означає:

10.1. Що одна з них за рахунок переваги у нижчій вартості виробництва забезпечує значну частину галузевого випуску.

10.2. Лідерство в цінах.

10.3. Модель за принципом «витрати плюс».

10.4. Захист національного товаровиробника.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Теорія ігор — це:

11.1. Наука, що за допомогою математичних методів досліджує поведінку учасників ситуацій, пов'язаних з прийняттям рішень.

11.2. Описи ігор.

11.3. Інструктаж по тоталізатору.

11.4. Кібернетика.

11.5. Усі відповіді вірні.

11.6. Усі відповіді не вірні.

12. Усі типи ігор можна класифікувати за такими ознаками:

12.1 За числом гравців (ігри з двома, трьома і більше учасниками).

12.2. За кількістю стратегій (скінченні й нескінченні ігри).

12.3. За властивостями платіжної функції (ігри з нульовою та ненульовою сумою).

12.4. За характером попередньої домовленості (кооперативні та некооперативні ігри).

12.5. Усі відповіді вірні.

12.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 8

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.

3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.

4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.

5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.

6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема №. 9. Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі.

Практичне заняття 9. «Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі»

Навчальна мета заняття:

Вияснити особливості ринків факторів виробництва. Попит на працю та прийняття рішення фірми про найм. Індивідуальна та ринкова пропозиція праці. Ринкова рівновага. Розкрити суть економічної ренти та ринки праці з недосконалою конкуренцією.

Вияснити основні поняття капіталу та пропозицію позичкових коштів. Суть теорії між часового вибору. Інвестиційний попит. Поняття дисконтованої величини. Земля, як капітал довгострокового використання. Ринок землі та його економічний зміст. Особливості функціонування земельного ринку в Україні.

Час проведення – 2 год. **Місце проведення** – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Особливості ринків факторів виробництва.
2. Попит на працю. Рішення фірми про найм.
3. Індивідуальна та ринкова пропозиція праці.
4. Ринкова рівновага.
5. Економічна рента.
6. Ринки праці з недосконалою конкуренцією.
7. Поняття капіталу.
8. Пропозиція позичкових коштів.
9. Теорія міжчасового вибору.
10. Інвестиційний попит.
11. Поняття дисконтованої величини.
12. Земля – основа національного багатства.
13. Земля, як капітал (ресурс) довгострокового використання.
14. Ринок землі та його економічний зміст.
15. Особливості функціонування земельного ринку в Україні.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. Заводу потрібні працівники. Попит на працю складає $L = 38 -$

$2w$.

На оголошення про найм відгукнулося 10 осіб. Двоє готові працювати при оплаті праці не менше 8 грн. за 1 годину; четверо – за 6; двоє за 5; двоє за 4грн/год.

Скільки робітників завод прийме на роботу.

Задача 2. На основі таблиці знайдіть величину середнього продукту праці в грошовому виразі та зробіть висновки?

Число робітників, осіб	Обсяг випуску продукції, од	Ціна за одиницю продукції, грн..	Середній сукупний продукт, грн.
1	10	30	300
2	20	30	300
3	25	30	250
4	30	30	225
5	35	30	210

Задача 3. Заробітна плата за одиницю праці складає 45 грн., а попит на працю з боку окремих фірм поданий у таблиці. Розрахуйте величину граничного продукту праці в одиницях і грошовому виразі та визначте скільки працівників фірмі доцільно найняти.

Число зайнятих працівників, осіб	Обсяг випуску, од.	Граничний про-дукт праці, од.	Ціна одиниці продукції, грн..	Граничний про-дукт праці, грн.
0	0		30	
1	10		30	
2	20		30	
3	30		30	
4	35		30	
5	40		30	

Задача 4. На основі даних розміщених у таблиці визначте найбільшу величину продуктивності праці у грошовому виразі.

Число працівників, осіб	Обсяг випуску товарів, од.	Ціна за одиницю, грн.	Середня продуктивність праці, грн.
1	10	20	
2	15	20	
3	20	20	
4	25	20	
5	30	20	

Задача 5. Вчитель Сидоренко заощаджує власні кошти у комерційному банку при 15% річній ставці і вирішив підписатися на фаховий

журнал. Річна підписка коштує 300 грн., а дворічна – 580 грн.

У яку суму йому обійшлася підписка на журнал на другий рік.

Задача 6. Інженер Тарасенко орендує для житла приватний будинок, за що щорічно сплачує власнику 10 000 дол. США. У нього є депозитний рахунок у комерційному банку, який приносить йому дохід у 8% річних. Вартість будинку складає 140 тис. дол. Чи може він зацікавити орендаря Тарасенка в разі продажу цього будинку за 140 тис. дол.

Задача 7. Ви маєте 40 тис. дол. США. Вам запропонували їх інвестувати у будівництво котеджу, який через 5 років можна продати за 50 000 дол. Банківський річний відсоток по валюті складає 8%, рівень інфляції в країні – 4%.

Які будуть Ваші дії?

Задача 8. Вам пропонують 4000 грн. сьогодні чи 5000 грн. через 3 роки. Річна ставка банківського відсотка 12%, а рівень інфляції – 4%. Яким буде Ваш вибір?

Задача 9. Фермер орендує 100 га землі. Йому запропонували з них купити у власність 50 га. Орендна плата за рік з 1 га складає 600 дол., а банківський відсоток 3%.

Визначте, чи погодиться фермер купити землю?

Задача 10. Землевласник здає в оренду 200 га землі, отримуючи при цьому 500 дол. орендної плати з 1га. Середня величина банківського відсотка складає 2%. Знайдіть ціну землі?

Задача 11. Продається земельна ділянка за ціною 30000 дол. Її можна здати в оренду на 10 років, отримуючи 4000 орендної плати за рік. Які будуть Ваші дії?

Задача 12. Якщо орендна плата за ділянку землі складає 10000 дол., а ставка відсотка 5%, то при якій ціні покупка ділянки землі буде вигідною для фермера?

Поточний тестовий контроль (ринок праці)

1. Попит на ресурси залежить від:

- 1.1. Попиту на готову продукцію.
- 1.2. Технології, яку фірма обирає для виробництва продукції.
- 1.3. Співвідношення продуктивності і ціни ресурсу.
- 1.4. Платоспроможності покупців.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні

2. Правило оптимального використання ресурсів:

- 2.1. Прибуток фірми буде максимізуватись, якщо гранична доходність ресурсу буде рівною граничним видаткам на ресурс, або його ціні.
- 2.2. Прибуток фірми буде максимізуватись при мінімальних витратах на сировину і матеріали.

2.3. Прибуток фірми буде максимізуватись при мінімальних постійних витратах.

2.4. Прибуток фірми буде максимізуватись при мінімальних змінних витратах.

2.5. Усі відповіді вірні.

2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Праця – це:

3.1. Діяльність людини, спрямована на створення життєвих благ, надання послуг.

3.2. Діяльність людини по організації функціонування господарства й суспільства

3.3. Діяльність людини з управління ними господарством і суспільством.

3.4. Особлива форма взаємодії між людьми і природою та між людьми.

3.5. Усі відповіді вірні.

3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Сутність ринку робочої сили розкривають такі функції:

4.1. Остаточне визначення вартості робочої сили.

4.2. Регулювання попиту і пропозиції робочої сили.

4.3. Налагодження контактів між продавцями і покупцями робочої сили.

4.4. Сприяння виявленню шляхів і заходів соціального захисту робочої сили.

4.5. Усі відповіді вірні.

4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Заробітна плата – це:

5.1. Грошове вираження вартості й ціни товару «робоча сила».

5.2. Кількість грошей виданих за відпрацьовані години.

5.3. Кількість грошей виданих за певний обсяг виробленої продукції.

5.4. Мінімальний прожитковий мінімум працівника.

5.5. Усі відповіді вірні.

5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Попит на працю визначається низкою факторів:

6.1. Обсягом виробництва та його галузевою структурою.

6.2. Ступенем трудомісткості виробництва.

6.3. Ціною праці.

6.4. Рівнем кваліфікації працівників.

6.5. Усі відповіді вірні.

6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Коефіцієнт еластичності попиту на працю показує:

7.1. На скільки відсотків змінюється попит на працю при зміні зарплати на 1%.

7.2. На скільки вище еластичність попиту за ціною на вироблений продукт.

7.3. На скільки вище пропозиція інших факторів виробництва.

7.4. Рівень корисності праці.

7.5. Усі відповіді вірні.

7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Структура попиту поділяється на такі основні групи:

8.1. Попит на висококваліфіковану робочу силу.

8.2. Попит на робочу силу середньої кваліфікації.

8.3. Попит на робочу силу низької кваліфікації.

8.4. Попит на некваліфіковану робочу силу.

8.5. Усі відповіді вірні.

8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Економічна рента – це:

9.1. Різниця між доходом, одержаним від використання фактора виробництва та мінімальною сумою, на те, щоб одержати можливість користування ним.

9.2. Різниця між виторгом і постійними витратами.

9.3. Різниця між виторгом і змінними витратами.

9.4. Різниця між виторгом і собівартістю продукції.

9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Економічна рента, пов'язана з наймом робочої сили – це:

10.1. Надлишок заробітної плати, виплачений понад мінімальної суми, необхідної для оплати праці найманих робітників.

10.2. Надбавка за стаж роботи.

10.3. Премія за якість продукції.

10.4. Премія за перевиконання плану.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Людський капітал – це:

11.1. Міра втіленої у людині здатності приносити дохід протягом життя.

11.2. Природні здібності людини.

11.3. Здібності, набуті в процесі освіти і підвищення кваліфікації.

11.4. Вартість життя людини.

11.5. Усі відповіді вірні.

11.6. Усі відповіді не вірні.

12. Розрізняють такі типи інвестицій в людський капітал:

12.1. Видатки на освіту всіх форм.

12.2. Видатки на охорону здоров'я.

12.3. Видатки на мобільність робочої сили.

12.4. Усі відповіді вірні.

12.5. Усі відповіді не вірні.

Поточний тестовий контроль

Ринок капіталу

1. Капітал має такі властивості:

- 1.1. Обмеженість.
- 1.2. Здатність до нагромадження;
- 1.3. Ліквідність.
- 1.4. Здатність до конвертації (постійної зміни форм).
- 1.5. Самозростання.
- 1.6. Усі відповіді вірні.
- 1.7. Усі відповіді не вірні.

2. Ринок капіталів — це:

- 2.1. Ринок, на якому позичається капітал у фінансовій формі.
- 2.2. Ринок, на якому позичається на різний термін і на різних умовах.
- 2.3. Рівень процентної ставки.
- 2.4. Ринок, на якому здійснюються операції купівлі продажу нерухомості.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Ринок позичкових капіталів (коштів) – це:

- 3.1. Сукупність економічних відносин щодо організації та купівлі-продажу вільних грошових коштів і перетворення їх у грошовий капітал.
- 3.2. Ринок цінних паперів.
- 3.3. Ринок дорогоцінних металів.
- 3.4. Ломбард.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Основними важелями ринку позичкових коштів є:

- 4.1. Попит і пропозиція на позичковий капітал.
- 4.2. Ціна позичкового капіталу.
- 4.3. Компаундирування.
- 4.4. Дисконтування.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Вибір у часі – це:

- 5.1. Жертвування частиною сьогодення для виграшу в майбутньому.
- 5.2. Часовий лаг пільгової комерційної діяльності.
- 5.3. Вибір між київським і московським часом.
- 5.4. Вибір людини між роботою та відпочинком.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Компаундирування це:

- 6.1. Процес визначення майбутньої вартості теперішніх грошей.
- 6.2. Кон'юнктура ринку.
- 6.3. Ломбард.
- 6.4. Ф'ючерс.

- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Дисконтування – це:

- 7.1. Процес визначення теперішньої вартості майбутніх грошей.
- 7.2. Математичні розрахунки поточної вартості майбутніх доходів.
- 7.3. Доходи, що будуть отримані через певний час при існуючій ставці відсотку.
- 7.4. Втрачена вигода.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Пропозиція позичкового капіталу визначається банківською системою і значною мірою складається під дією таких об'єктивних чинників:

- 8.1. Емісії банкнот і депозитних грошей.
- 8.2. Процесу обслуговування державного боргу і покриття дефіциту державного бюджету.
- 8.3. Нагромадження резервів іноземної валюти.
- 8.4. Нарощування розмірів пропозиції шляхом розширення кредитної емісії комерційних банків.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Інвестиційний попит фірми на позичкові кошти визначається:

- 9.1. Бажанням фірми максимізувати власні прибутки.
- 9.2. Співвідношенням між процентною ставкою як ціною позичкових коштів.
- 9.3. Обсягом потреби в інвестиціях.
- 9.4. Готовністю фірми отримати інвестиції за певною ціною при інших рівних умовах.
- 9.5. Усі відповіді вірні.
- 9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Крім процентної ставки на інвестиційний попит впливають:

- 10.1 Технологічні зміни.
- 10.2 Рівень забезпеченості основним капіталом.
- 10.3 Витрати на придбання, експлуатацію та обслуговування устаткування.

Ринок землі.

1. До земель України належать:

- 1.1. Усі землі в межах її території, в тому числі острови та землі, зайняті водними об'єктами.
- 1.2. Землі сільськогосподарського призначення.
- 1.3. Землі лісогосподарського призначення.
- 1.4. Землі водного фонду;
- 1.5. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.
- 1.6. Усі відповіді вірні.
- 1.7. Усі відповіді не вірні.

2. Земля – це:

- 2.1. Ресурс (фактор виробництва), матеріальна основа виробництва.
- 2.2. Основний об'єкт економічних відносин.
- 2.3. Природне середовище, в якому народжується і живе людина.
- 2.4. Природна матерія і територіальний простір існування та розвитку людського суспільства.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Ґрунти становлять величезну цінність тому що:

- 3.1. Це основне джерело отримання продуктів харчування.
- 3.2. Беруть активну участь в очищенні природних і стічних вод, які фільтруються крізь них.
- 3.3. ґрунтово-рослинний покрив планети — це регулятор водного балансу суші.
- 3.4. Універсальний біологічний фактор і нейтралізатор багатьох видів антропогенних забруднень.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Антропогенний вплив на літосферу Землі проявляється:

- 4.1. У вилученні родючих земель.
- 4.2. Створенні штучного рельєфу і підземних структур.
- 4.3. Поруху геодинамічної і теплової рівноваги надр.
- 4.4. Хімічному і радіоактивному забрудненню ґрунтів та ін.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Економічна рента – це:

- 5.1. Різниця між доходом від використання фактора виробництва, та мінімальними витратами, щоб одержати можливість користуватися ним.
- 5.2. Різновид диференціальної ренти.
- 5.3. Монопольна рента.
- 5.4. Абсолютна рента.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Диференціальна рента I – це:

- 6.1. Відносини економічної власності між власниками земель різної якості та розташування і найманими працівниками.
- 6.2. Відносини з приводу оплати за тимчасове використання землі і привласнення додаткового продукту через механізм ціноутворення.
- 6.3. Математичний термін.
- 6.4. Кон'юнктура земельного ринку.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Диференціальна рента II – це:

- 7.1. Відносини економічної власності, що втілені у диференціальній ренті I.
- 7.2. Економічні відносини, що пов'язані з економічною власністю внаслідок

інтенсивного ведення господарства.

7.3. Складова частина монопольної ренти.

7.4. Складова частина абсолютної ренти.

7.5. Усі відповіді вірні.

7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Економічна родючість ґрунту - це:

8.1. Поліпшена людиною природна родючість ґрунту.

8.2. Доходи від диференціальної ренти I та II.

8.3. Інтенсифікація земель.

8.4. Антропогенне навантаження на природу.

8.5. Усі відповіді вірні.

8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Ринок землі – це:

9.1. Соціально-економічний інститут, що забезпечує продавцям і покупцям можливість вступати в контакт для здійснення взаємовигідних угод.

9.2. Інститут відчуження землі.

9.3. Інститут привласнення землі.

9.4. Операції з купівлі-продажу землі.

9.5. Усі відповіді вірні.

9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Грошова оцінка землі – це:

10.1. Визначення вартості земельної ділянки та пов'язаних з нею прав.

10.2. Вартість оренди.

10.3. Доход, що є результатом родючості ґрунту.

10.4. Вартість сільгосподарської продукції отриманої з 1 га землі.

10.5. Усі відповіді вірні.

10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Базою для грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення є:

11.1. Матеріали державного земельного кадастру (кількісна і якісна характеристика земель, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель).

11.2. Матеріали внутрігосподарського землевпорядкування.

11.3. Генеральні плани та проекти планування і забудови населених пунктів.

11.4. Матеріали економічної оцінки території.

11.5. Усі відповіді вірні.

11.6. Усі відповіді не вірні.

Рекомендована література до теми № 9

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.

2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.

3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020. 192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія, 2016. 484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
13. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
14. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
15. Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
17. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
18. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Тема №. 10. Загальна рівновага та економічна ефективність.

Практичне заняття 10. «Загальна рівновага та економічна ефективність»

Навчальна мета заняття: Вияснити особливості загальної ефективності та загальної рівноваги. Ефективність та справедливість. Крива Лоренцо. Поза ринкові (зовнішні) ефекти, та їх економічний зміст. Роль держави у ринковій економіці.

Час проведення – 2 год. Місце проведення – навчальна аудиторія

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. Виступи студентів із доповідями з 4-х навчальних питань теми.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Навчальні питання:

1. Загальна ефективність та загальна рівновага.
2. Ефективність та справедливість. Крива Лоренца.
3. Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст.
4. Роль держави в ринковій економіці.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Розв'язання задач:

Задача 1. У наведеній нижче таблиці показано загальні витрати і загальні вигоди (у млрд. грн.) від чотирьох природоохоронних програм; вартість кожної наступної програми перевищує попередні. Яку з програм слід реалізовувати? Чому?

Програма	Загальні витрати	Загальні вигоди
А	3	7
В	7	12
С	12	16
Д	18	19

Поточний тестовий контроль

1. Ринкова рівновага це:

- 1.1. Рівність між попитом і пропозицією.
- 1.2. Коли на ринку рівна кількість продавців і покупців.
- 1.3. Коли на ринку один покупець і один продавець.
- 1.4. Положення закону Вальраса.
- 1.5. Усі відповіді вірні.
- 1.6. Усі відповіді не вірні.

2. Ефект зворотного зв'язку відображає:

- 2.1. Зміни часткової рівноваги на певному ринку в результаті змін цін.
- 2.2. Зміни, що виникають на поєднаних ринках під впливом початкових змін.
- 2.3. Кон'юктуру ринку.
- 2.4. Еластичність попиту.
- 2.5. Усі відповіді вірні.
- 2.6. Усі відповіді не вірні.

3. Закон Вальраса визначає:

- 3.1. Величина попиту повинна за відповідної системи цін дорівнювати загальній величині пропозиції.
- 3.2. Величина пропозиції має бути більшою за попит.
- 3.3. Олігопольні зв'язки між продавцем і покупцем.
- 3.4. Клірингові розрахунки.
- 3.5. Усі відповіді вірні.
- 3.6. Усі відповіді не вірні.

4. Розподіл називається Парето-ефективним коли:

- 4.1. Товари не можна перерозподілити так, щоб покращити чиюсь ситуацію, не погіршивши інших.
- 4.2. У державі відсутня інфляція.
- 4.3. Ресурси збалансовані.
- 4.4. Підприємство повністю забезпечене ресурсами.
- 4.5. Усі відповіді вірні.
- 4.6. Усі відповіді не вірні.

5. Найвідомішими концепціями справедливого розподілу доходів є:

- 5.1. Егалітарна.
- 5.2. Утилітарна.
- 5.3. Роулсіанська.
- 5.4. Ліберальна.
- 5.5. Усі відповіді вірні.
- 5.6. Усі відповіді не вірні.

6. Крива Лоренца – це:

- 6.1. Графічне зображення нерівності розподілу доходів серед населення.
- 6.2. Парето-ефективний розподіл.
- 6.3. Показник рівня безробітних у країні.
- 6.4. Рівень зайнятості населення.
- 6.5. Усі відповіді вірні.
- 6.6. Усі відповіді не вірні.

7. Виробництво буде ефективним тоді коли:

- 7.1. Воно буде максимізувати корисність для споживачів і водночас не виходитиме за межі наявних ресурсів.
- 7.2. Знаходитиметься на кривій виробничих можливостей.
- 7.3. Доходи дорівнюватимуть економічним витратам.
- 7.4. Існує високий рівень конкуренції.
- 7.5. Усі відповіді вірні.
- 7.6. Усі відповіді не вірні.

8. Зовнішні ефекти це:

- 8.1. Витрати чи вигоди від ринкових угод, при яких вплив одних економічних суб'єктів на інші виходить за межі взаємовигідних ринкових відносин.
- 8.2. Витрати чи вигоди від ринкових угод, що не можуть регулюватися механізмом цін.
- 8.3. Спецефекти.
- 8.4. Зовнішній вигляд товару.
- 8.5. Усі відповіді вірні.
- 8.6. Усі відповіді не вірні.

9. Зовнішні ефекти поділяються на:

- 9.1. Негативні.
- 9.2. Позитивні.
- 9.3. Інтегровані.
- 9.4. Великомасштабні.
- 9.5. Усі відповіді вірні.
- 9.6. Усі відповіді не вірні.

10. Основними дефектами ринку є:

- 10.1. Циклічний характер розвитку економіки.
- 10.2. Наявність монопольної влади.
- 10.3. Недостатня інформованість ринкових суб'єктів
- 10.4. Неспроможність ринку забезпечити виробництво і надання суспільних благ.
- 10.5. Усі відповіді вірні.
- 10.6. Усі відповіді не вірні.

11. Основними формами регулювання державою економіки в умовах ринку є:

- 11.1. Економічна.
- 11.2. Соціальна.
- 11.3. Командно-адміністративна.
- 11.4. Програмно-цільова.
- 11.5. Усі відповіді вірні.
- 11.6. Усі відповіді не вірні.

12. Основними функціями державного регулювання економічних процесів є:

- 12.1. Забезпечення правової основи ефективного функціонування економіки.
- 12.2. Стабілізація економіки.
- 12.3. Перерозподіл доходів і матеріальних благ з метою вирівнювання споживання благ.
- 12.4. Підтримка конкуренції шляхом регулювання діяльності монополій.
- 12.5. Регулювання розподілу ресурсів для забезпечення суспільними благами.
- 12.6. Коригування зовнішніх ефектів.
- 12.7. Усі відповіді вірні.

Рекомендована література до теми № 10

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
- 13.Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
- 14.Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
- 15.Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
- 17.Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
- 18.Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.

19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

4. Рекомендована література, інформаційні ресурси в Інтернеті

4.1. Навчально-методична література

Основна:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн. 2: Мікроекономіка. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020.192 с.
4. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. І. Фролов, О. Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
8. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
9. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
10. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.:Магнолія,2016.484 с.
11. Кулішов В.В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посіб. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 331 с.
12. Курс мікроекономіки : Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.

13. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
14. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 305 с.,
15. Мікроекономіка : навч. посіб. - Харків : УкрДУЗТ, 2022. - 305 с
16. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
17. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
18. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
19. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна. - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 472 с.
20. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
21. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
22. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Допоміжна:

1. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник у двох частинах / [С.М. Будаговська, О.І. Кілієвич, Т.М. Пахомова та ін.] ; заг. Ред. С. Будаговської. – [Вид. 3-тє.] – К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003.
2. Мікроекономіка: [Підручник] / [За ред. В.Д. Базилевича]. – К.: Знання, 2007. – 677с. – (Класичний університетський підручник).
3. Мікроекономіка [підручник]: / В. Д. Базилевич [и др.] ; ред. В. Д. Базилевич ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Знання, 2007. - 677 с.
4. Васенко В.К. Мікроекономіка [навч. посіб. для студентів юридичних спеціальностей]: /В.К. Васенко. – Суми: Видавництво «Ярославна», 2014. – 296с.
5. Мікроекономіка: практикум [навч. посіб.] : / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевич. - К. : Знання, 2010. - 491 с.
6. Базилінська, Олена Яківна. Мікроекономіка [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] : / О. Я. Базилінська, О. В. Мініна ; Чернігівський держ. технологічний ун-т. - Чернігів : ЧДТУ, 2004. - 187 с.
7. Базилінська, Олена Яківна. Мікроекономіка: теорія та практика [О. Я. Базилінська] / Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". - К. : Києво-Могилянська академія, 2007. - 272 с.
8. Власенко, Юрій Григорович. Мікроекономіка [практикум-тренінг для студ. екон. спец.]: / Ю. Г. Власенко, М. П. Талавиря ; Національний ун-т

біоресурсів і природокористування України. - Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2009

9. Стасюк, Ірина Василівна. Мікроекономіка [навч. посібник для студ. екон. спец.] : / І. В. Стасюк. - Л. : Афіша, 2004. - 230 с.

10. Островерх, Петро І. Мікроекономіка + тести і задачі [навч. посіб.] : / П. І. Островерх ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. - 400 с.

11. Колесніченко, Ірина Михайлівна. Мікроекономіка [практикум] : / І. М. Колесніченко, В. М. Філатов ; Харківський національний економічний ун-т. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. - 232 с.

12. Стеблій, Галина Ярославівна. Мікроекономіка [навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів] : / Г. Я. Стеблій ; Національний банк України, Львівський банківський ін-т. - К. : Інкос : Центр навч. літ-ри, 2007. - 221 с.

13. Веріан, Гел Р.. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід [підручник] : / Г. Р. Веріан ; пер. з англ. С. Слухай. - 6-те вид. - К. : Видавництво "Лібра", 2006. - 632 с.

14. Міхов, Леонід Іванович. Мікроекономіка [навч. посібник] : / Л. І. Міхов, Л. Л. Кірова. - Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2006. - 310 с.

15. Кирилюк, Є. М.. Мікроекономіка [навчально-метод. посібник для вивчення дисципліни] : / Є. М. Кирилюк. - Черкаси : Видавничий від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008.

16. Нарижна, Людмила Дмитрівна. Мікроекономіка: теорія виробництва [навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] : / Л. Д. Нарижна, Л. М. Пономарьова, В. Б. Мішура ; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : ДДМА, 2010. - 140 с.

17. Полтавченко, Н. Д. Мікроекономіка в питаннях та відповідях. Теорія і практикум [навч. посіб.] : / Н. Д. Полтавченко. - О. : Фенікс, 2010. - 308 с.

18. Задоя А. Мікроекономіка: навч. посібник / К.: "Знання", КОО, 2001. – 211с

19. Бандурка А.М., Радченко В.В., Акимов В.В. Основы современного бизнеса: Учебное пособие. – Х.: Изд-во Ун-та внутр. дел, 2001. – 127с.

20. Бутук Т.Т. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002.

21. Ватаманюк З.І. та ін. Економічна теорія: макро і мікроекономіка. Навч. посіб./ За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. К.: Вид. Дім Альтернативи, 2001.

22. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика. – СПб.: Эконом. школа, 2002. – 511с.

23. Гамільтон Д. Методичний посібник до мікроекономіки Р.Піндайка та Д.Рубінфельда. – К.: Основи, 1996

24. Долан Є.Дж., Линдсей Д.Е. Микроэкономика. – СПб: СПб –оркестр: Литера плюс, 1994.

25. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія». Т.1, 2000 – 864с.; Т. 2, 2001. – 848с.; Т.3, 2002. – 952с.

26. Кулішов В.В. Основи економічної теорії: Підручник для студентів

- вищих навчальних закладів. – Львів: «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО «В.М. Піча», 2005. – 516с.
27. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Пер. с англ. 2-го изд. В 2т. – М.: Республика, 1992. – Т.1. 399с., Т.2. – 400с.
28. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т.1,2,3. пер. с Англ. – М.: «Прогресс», 1993.
29. Носова О.В. Иностранные инвестиции в транзитивной экономике Украины: Монография / Носова О.В. – Х.: Основа, 2001. – 232с.
30. Основы микроэкономики: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. И.П. Николаевой.- М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 224с.
31. Основы економічної теорії: Підручник / За ред. А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001.
32. Основы економічної теорії: Навчальний посібник/Під загальною редакцією заслуж. працівника народної освіти України, д.е.н., професора Л.Ю. Мельника. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 528с.
33. Перехідна економіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. докт. екон.наук, акад. В.М. Гейця. – К.: Вища школа, 2003.
34. Піндайк Р., Рубінфельд Д. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1996.
35. Самюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка. К.: Основи, 1998.
36. Стиглер Дж.Дж. Совершенная конкуренция: исторический ракурс. Теорія олігополії. // Вехи экономической мысли. Теория фирмы / Под ред. В.М. Гальперина. – СПб: Экономическая школа, 2000.
37. Ястремський О., Гриценко О. Основы мікроекономіки – К.: Знання, 1998
38. Хайман Д.Н. Современная микроэкономика: анализ и применение: В 2т. –М.: Финансы и статистика, 1992.
39. Чухно А.Актуальні проблеми розвитку економічної теорії на сучасному етапі / А. Чухно // Економіка України. — 2009. — N 4. — С. 14-28.
40. Чухно А. Актуальні проблеми розвитку економічної теорії на сучасному етапі (закінч.) / А. Чухно // Економіка України. — 2009. — N 5. — С. 15-35
41. Мортіков В.Альтернативні витрати: теорія і проблеми її застосування / В. Мортіков // Економіка України. — 2010. — N 1. — С. 29-36
42. Мортіков В.Ігри у процесі укладання і виконання угод купівлі-продажу / В. Мортіков // Економіка України. — 2008. — N 5. — С. 77-84.
43. Вдовиченко А.Визначення детермінантів заощаджень та споживання населення України на основі емпіричного дослідження / А. Вдовиченко // Економіка України. — 2009. — N 9. — С. 40-52.
44. Лагутин В.Вред от монополии и польза от конкуренции: так ли все просто? / В. Лагутин // Экономика Украины. — 2007. — N 4. — С. 55-61.
45. Бабицький А.Економіка виробництва: теоретичні і практичні аспекти / А. Бабицький // Економіка України. — 2007. — N 9. — С. 63-71.
46. Гриценко А. Економічна теорія в сучасному світі / А. Гриценко // Економіка України. — 2008. — N 10. — С. 40-54.

47. Архангельский Ю. Есть ли вред от монополии? / Ю. Архангельский // Экономика Украины. — 2006. — N 11. — С. 62-69.
48. Костусев А. Защита экономической конкуренции в Украине: состояние и проблемы / А. Костусев // Экономика Украины. — 2003. — N 7. — С. 4-11.
49. Коринев В. Исследование мотиваций потребителей путем тестирования цен / В. Коринев // Экономика Украины. — 2002. — N 1. — С. 30-35.
50. Шаболтас Е. К вопросу оценки эластичности спроса в маркетинге / Е. Шаболтас, Н. Корсун // Экономика Украины. — 2005. — N 3. — С. 84-87.
51. Петренко О. Про ціноутворення в умовах монопольного ринку / О. Петренко, О. Петренко // Економіка України. — 2010. — N 3. — С. 36-42.
52. Мاستило А.Я. Економічна сутність категорії «Інтелектуальна власність». Актуальні проблеми економіки. 2019. № 2(212). — С. 4-13.
53. Рябик Г.Є., Яворська О.Б. Стратегія управління конкурентоздатністю підприємства. Інвестицій: практика та досвід. 2019. № 24. Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6948&i=9>
54. Шматько Н.М. Структура та складові механізму організаційного розвитку підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 1(211). С. 64-72.
55. Задоя А.О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. Навч. посібник. К.: Знання, 2018.
56. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн./ С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. 3-тє вид., виправл. та доп. Л.: Апріорі, 2017. Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 567 с.

4.2. Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет: веб-сайт. URL: www.lawukraine.com.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України: веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Офіційний сайт інституту глобальних стратегій: веб-сайт. URL: www.igls.com.ua.
4. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій: веб-сайт. URL: www.ier.kiev.ua.
5. Офіційний сайт інституту світової економіки і міжнародних відносин: вебсайт. URL: www.iweir.org.ua.
6. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
7. Офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень: веб-сайт. URL: www.niss.gov.ua.
8. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: вебсайт. URL: www.nbuv.gov.ua.